

mestern

ET BLAD FRA MESTERBREV

2/2014

Mesterlig grunnlovs- jubileum 8

Eidsvollsbygningen er rehabilitert og restaurert for rundt 400 millioner kroner i anledning grunnlovsjubileet. Malermester Ida Gamre var ansvarlig for malerarbeidene.

www.mesterbrev.no

VÅRE KLÆR ER FORMET AV DE SOM VI LAGER DEM FOR

Om du skal sage, snekre, lodde, sveise, grave, koble, kable, male, legge, trekke eller jobbe ute, inne, høyt, lavt, varmt eller vått – så har vi arbeidsklær som er tilpasset deg, og din arbeidsdag. Vi vet hvor skoen trykker, når albuen strammer, om det blir for varmt, eller for kaldt – og har formet våre klær etter deg. Fordi vårt håndverk er å være opptatt av ditt håndverk.

RadonSafe

Til avtalt tid - uansett vær!

Vil du bli **RadonSafe** installatør? Ta kontakt!

NORSKPRODUSERT FOR NORSKE FORHOLD
Tlf 08241 www.protan.no

02 14 inn hold

Utgiver:
Mesterbrevnemnda
Alle uttalelser i bladet står for
de intervjuedes regning og
gjenspeiler ikke nødvendigvis
Mesterbrevnemndas syn.

Mestern - redaksjonen:
Roger Nyborg (redaktør),
Anne Kirsti S. Felldal
og Arne H. Johansen

Mesterbrev
Postboks 5145 Majorstuen
0302 Oslo.
Tlf: 23 08 83 62
fax: 23 08 80 20
epost: mestern@mesterbrev.no
Internett: www.mesterbrev.no

Fagpressen

Grafisk produksjon:
Merkur Grafisk
Stanseveien 9,
Postboks 25 Kalbakken,
0901 Oslo
Tlf: 23 33 92 00
Fax: 23 33 92 16
www.merkurgrafisk.no

- 6** Å ta samfunnsansvar gir godt omdømme
- 8** Mesterlig grunnlovsjubileum
- 14** Bygdesag leverer restaureringsmaterialer - Søker kvalitet på rot
- 22** Trygghet i en usikker verden
- 22** Gir muligheter for karriere i egen bedrift - og det lønner seg
- 24** Håndverkerforening rustet opp leirskole for barn med funksjonshemming
- 26** Mesterfagskolen i Spania rundet 10 år
- 28** Bokanmeldelse
- 30** Egenmeldt sykefravær
- 32** Håndverkeres erstatningsansvar
- 34** Hvordan kan vi være redaktører og journalister i våre egne mediehush?

**Merkur-Trykk er
godkjent som
svanemerket bedrift.**

**Merkur-Trykk er
PSO-sertifisert**
Vi tar kvaliteten på alvor!

ANNONSEKONTAKT:
Inge Krav, HS Media AS
e-post: Inge.krav@hsmedia.no
Tlf: 62 94 69 77
Mob: 911 27 717

PRISER
1/1 side 28.400,-
1/2 side stående 19.800,-
1/2 side liggende 19.800,-
1/4 side 14.800,-
1/8 side 8.600,-

Spesialplassering 4 farger
2. omslag 30.400,-
3. omslag 29.400,-
Bakside 32.400,-
2/1 side 46.000,-

Å ta samfunnsansvar gir godt omdømme

Det snakkes mye om samfunnsansvar, men hva er det og hvorfor er det så viktig?

I Stortingsmelding nr. 10 (2008-2009) Næringslivets samfunnsansvar i en global økonomi, er samfunnsansvar definert på følgende måte:

«Regjeringen legger til grunn en forståelse av samfunnsansvar som innebærer at bedrifter integrerer sosiale og miljømessige hensyn i sin daglige drift og i forhold til sine interessenter. Samfunnsansvar innebærer hva bedriftene gjør på en frivillig basis utover å overholde eksisterende lover og regler i det landet man opererer.»

Mange opplever at samfunnsansvar tilligger de større bedriftene og ikke ens egen bedrift. Men i utarbeidelsen av dette nummeret er det to saker som jeg ønsker å trekke frem der det utvises et stort samfunnsansvar. Den ene artikkelen omhandler rørleggerbedriften Sig. Halvorsen i Rogaland, mens den andre handler om Kristiansand Håndverkerforening. I begge tilfelle bidrar det at de tar deres samfunnsansvar, etter

Regjeringens definisjon, til et godt omdømme.

Sig. Halvorsen tar, uten at de selv fremhever det spesielt, et stort samfunnsansvar ved å være en lærebedrift av betydelig format innen rørleggerfaget. Det er ikke et lovpålagt krav å være en lærebedrift, men Sig. Halvorsen gjør det ut fra at de ser det er sterkt behov for fagfolk. På den måten gir de unge mulighet til å utdanne seg i rørleggerfaget samtidig som de sikrer egen rekruttering. I tillegg gir de de ansatte mulighet til å utvikle sin kompetanse gjennom blant annet mesterutdanningen. De utvikler ikke bare kompetansen i egen bedrift, men de sørger samtidig for at kundene møter godt utdannede fagfolk. Til sammen bidrar dette til at Sig. Halvorsen er en attraktiv arbeidsplass og har et svært godt omdømme som rørleggerbedrift.

I det andre tilfellet er det Kristiansand Håndverkerforening som ved dugnadsinnsats har bidratt til at et nedleggingsstruet leirskoletilbud for barn med funksjonshemming forblir et tilbud for denne gruppen. I tillegg

sto Håndverkerforeningen i spissen for å bevare den tradisjonsrike Vaktmannsboligen på Odderøya utenfor Kristiansand. I dag er dette et yndet turmål for befolkningen i området.

Ovennevnte eksempler viser at å ta samfunnsansvar bidrar til et godt omdømme. Men det er også viktig, ikke minst med hensyn til rekruttering til yrkene og at det skaper yrkestolthet. Det kan koste litt ekstra å bidra på denne måten, men i lengden vil det lønne seg. Bedrifter som bidrar til bakke til lokalmiljøet oppleves som seriøse, og det er enklere å velge denne type bedrifter når man skal kjøpe tjenester ved neste korsvei.

Kundene forventer at dere skal gjøre en god jobb, men de bedrifter som har utvist noe ekstra utover å gjøre en god jobb, som for eksempel å ta samfunnsansvar, vil være mer attraktive som arbeidsgivere og som leverandør av tjenester.

Jeg vet at Sig. Halvorsen og Kristiansand Håndverkerforening ikke er enestående og at det er mange i våre rekker som utviser et stort

samfunnsansvar. Ja, hadde det ikke vært for dere, hadde ikke ungdom hatt muligheten til å utdanne seg til det de har lyst til. Det er også mange som bidrar til å opprettholde tradisjonsrike fag ved å ta inn lærlinger. Er det ikke læreplasser, så kan fag dø ut. Hadde det ikke vært for håndverkerforeningen så hadde ikke Kristiansand hatt det populære turmålet eller Leirskole for barna med funksjonshemminger.

Det finnes mange andre eksempler også, som kanskje ikke er like kjent. Min oppfordring er derfor at dere tar samfunnsansvar, forteller omverdenen om det og er stolte av det!

■ Roger Nyborg, redaktør
roger@mesterbrev.no

Viktig informasjon legges først ut på
www.mesterbrev.no

www.mesterbrev.no

Med ByggDok overføres all dokumentasjon automatisk ved varekjøp i din byggevarebutikk!

- Legg til varer via skanning av strekkoden og få dokumentasjonen til ditt prosjekt!
- Ta bilder fra byggeplass med din mobil. Legg bildene direkte inn i ditt prosjekt!
- ByggDok er integrert med ByggArchive slik at sikkerhetsdatabladene ligger klart til risikovurdering!
- Sluttdokumentasjonen med FDV-BYGGEREN blir en lek! Over 200 butikker med 132.800 prosjekter gir nå sine proffkunder gratis brukernavn og passord!

ALT DETTE FÅR DU GRATIS HOS DIN BYGGEVAREBUTIKK!

Byggjeneste™

Mesterlig grunnlovsjubileum

Gammelt bygg, ung mester. For å gjøre selveste Eidsvollsbygningen klar for grunnlovsjubileet måtte malermester Ida Gamre (26) både klippe, lime, sy, male med fjær, skvette med bjørkekvister og arbeide i beskyttelsesdrakt så stor at hun så ut som en astronaut.

TEKST OG FOTO: GEORG MATHISEN

En jobb å lære av, og en avslutning som man aldri glemmer.

– Det var en opplevelse å få være med på selve seremonien, sier Ida Gamre. Som ansvarlig for malerarbeidene på Eidsvollsbygningen var hun en selvskreven gjest da Statsbygg overleverte den ferdigoppussede bygningen til Kulturdepartementet, samtidig med at kongen åpnet grunnlovsjubileet.

Fersk sjef

Før den tid hadde Ida Gamre og kollegene malt både på og med uvante materialer.

– Det er ikke ofte vi maler girlandere på papir, skjærer dem ut og syr dem fast etterpå, konstaterer malermesteren. I 16 måneder sto gjennomsnittlig 12–14 malere på, under ledelse av bas Ida Gamre.

Tidligere hadde hun vært ansvarlig for et par småprosjekter – en trappeoppgang i en bygård, og slikt – men dette var den første store jobben hun fikk lede.

– Men så var jo Tina bare en telefon unna, sier hun. Tina Juuhl er erfaren malermester og prosjektleder hos Alliero, avdeling Bratfoss Restaurering – firmaet som lurte på om det har norgesrekord med 12 malermestre ansatt. Her satses det stort på å utdanne unge fagfolk til mestere. Ida Gamre tok for eksempel mesterbrevet som 24-åring.

Godt beskyttet

Eidsvollsbygningen er rehabilitert og restaurert for rundt 400 millioner kroner i anledning grunnlovsjubileet. For malermesterbedriften spente arbeidet fra detaljrike dekorasjoner til ekstreme sikkerhetstiltak.

– Vi har malt med bly og sett ut som månemenn. Bruken av blyhvitt måtte godkjennes av Klima og forurensningsdirektoratet (Klif) og Arbeidstilsynet, forteller prosjektleder Tina Juuhl. Maling med bly er egentlig ikke tillatt i Norge, men kan godkjennes når det er kunstverk eller historiske bygninger som skal restaureres.

Tina Juuhl (til venstre), Ida Gamre og kollegene har sørget for at Eidsvollsbygningen er tilbake i 1814-drakt.

Da det 16. februar 1814 ble besluttet at Rikssalen skulle benyttes til forhandlingene, var rommet uferdig. Det ble innredet i full fart for å kunne ta i mot de 112 riksdagsmennene 10. april. Derfor gir den et langt grovere og mindre forfinet inntrykk enn resten av bygningen, viser Tina Juuhl (til venstre) og Ida Gamre.

Stenkekoren på brannmurene har malerne skvettet på med selvplukkede bjørkekviste.

Fjær og stø pust var det som skulle til for å få riktig farge og effekt på borden bak hodet til Ida Gamre.

Tre hele rom er malt med verdigris-pigment – kobberpigment som man får ved å behandle kobber med eddiksyre. Det var en utfordring å rive riktig, løse opp riktig i oljen og få riktig farge på.

Plukket bjørkekvist

Eidsvollsbygningen har vært restaurert hvert femtiende år. Denne gangen ba Kulturdepartementet uttrykkelig om tilbakeføring til 1814-utseendet, og arbeidet avdekket flere detaljer som ikke var kjent for femti år siden.

For eksempel ble den originale stenkekoren funnet bak en gerikt i selveste Rikssalen. Slik dekor er brukt flere steder i bygningen, blant annet på flere av brannmurene, for å skape et inntrykk av mur og naturlig stein. For å få til akkurat den riktige dekoren, plukket malerne bjørkekvist og brukte den til å sprute på malingen.

Her er det malt med bly – Klima- og forurensningsdirektoratet kan gi unntak fra forbudet mot blymaling for å restaurere og vedlikeholde kunstverk og historiske bygninger.

Ikke forsøk dette hjemme. Søylene er malt med blyholdig maling, med solid verneutstyr – og malingen er blandet med sand for å få søylene til å se ut som mur.

I kjelleren, der tjenerne holdt til, er forholdene svært mye enklere.

Den originale dekoren i Rikssalen er tatt vare på til høyre, mens den nye ikke er påvirket av tidens tann ennå.

Spesialblandet

Malingen var en utfordring i seg selv. Den ble blandet spesielt for prosjektet, på 1814-vis.

– De ulike pigmentene oppfører seg helt forskjellig, forklarer Ida Gamre. – Noen av fargene var så kompliserte at vi var oppe i over 20 prøver for å kunne blande én farge, forteller Tina Juuhl.

Bordene har heller ikke vært enkle å få til:

– Bygningen er enormt skjev flere steder. Det var virkelig en utfordring å få bordene til å møtes i hjørnene, smiler Juuhl. Til gjengjeld er det lagt vekt på symmetrien: Eidsvollsbygningen har

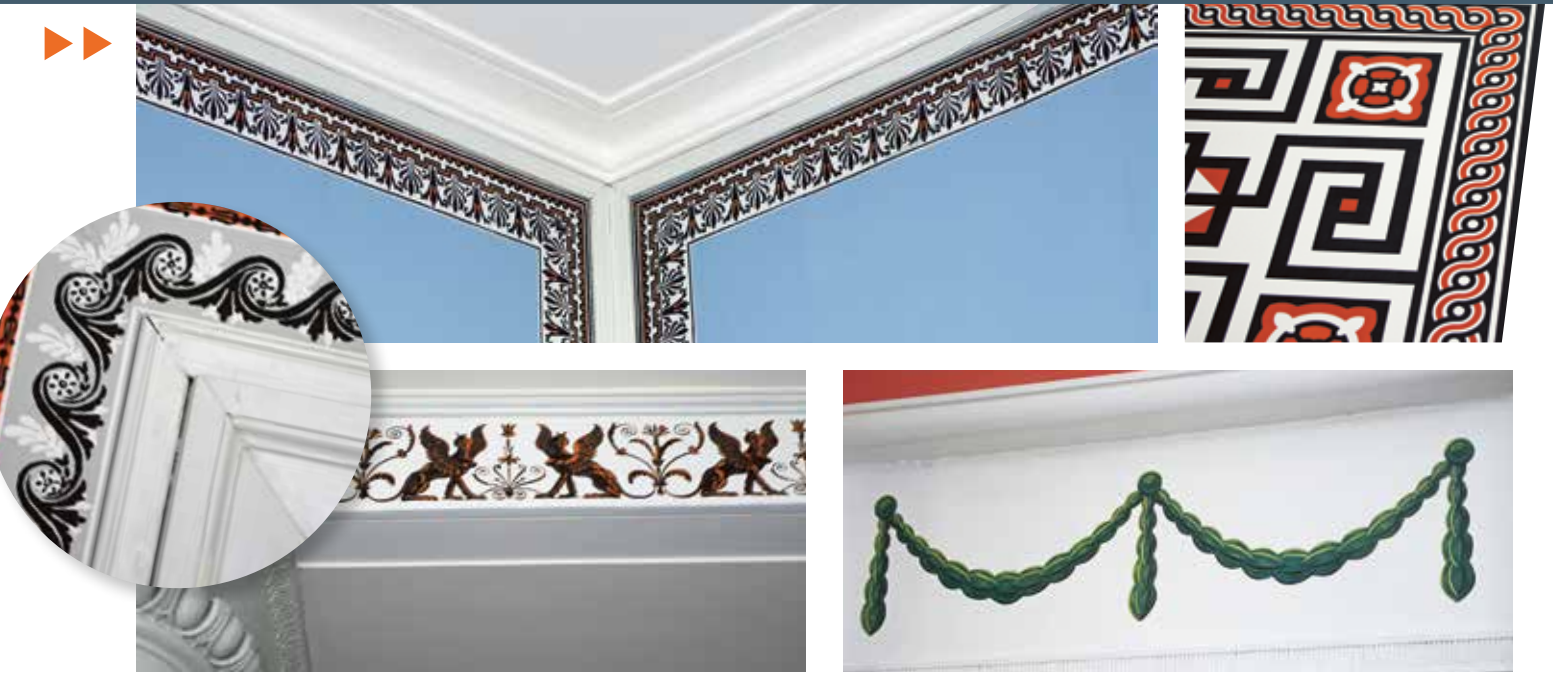
«vinduer» som egentlig ikke finnes, men som er malt på for å skape symmetri.

Vinduene fra 1785 er det for øvrig snekkermestrene hos Møbelverkstedet Restaurering og malermester Ole Andreas Klaveness som har tatt hånd om. Flertallet av de 264 vindusrammene hadde omfattende råteskader.

Fjær og blåsing

En av bordene som er på plass igjen etter restaureringen, er laget ved hjelp av fjær:

Noen av de mange detaljene der spennende faglige utfordringer er blitt til et flott resultat.

Malmester Stenberg arbeidet dag og natt med å legge bladgull på kareten som Herman Wedel-Jarlsberg reiste til Eidsvoll med.

Gunnar Stenberg passerer 100 år 14. mai, og restaurerte kareter og sidebygninger på Eidsvoll til Grunnlovens 150-års-jubileum.

– Jeg la på glasspigment med fjær. Den mest vanlige teknikken er å strø det på, men siden den var montert stående, så måtte vi være litt kreative. Pigmentet skal legges i våt maling. Først brukte jeg fjær, og så sto jeg med et ark og blåste, beskriver Ida Gamre. Hun har lært mye av jobben, og bruker den også som utgangspunkt for en bachelor-grad i teknisk bygningsvern.

I alle rommene er det tatt vare på en referanse som kan vise neste generasjon av restaurerere hvordan veggene opprinnelig så ut. Og den originale stenkdekoren i Rikssalen, den er synlig bak beskyttende glass.

Lot sprekkene være

I kjelleren er arbeidene langt enklere, men like autentiske. Der er rommene hvor tjenerskapet oppholdt seg rekonstruert, og det er gjort klart for å ta imot besøkende. Noen flater er kalket, andre steder har malerne funnet frem de stive, gamle penslene for at det ikke skal bli for fint. Dragerne er malt med limfarger så de flasser, og det er slik det skal være.

– Vi har vært redd for at det skulle se nyoppusset ut. Det skal se ut som det er 200 år gammelt, og en sprekk skulle få være en sprekk, forklarer Ida Gamre.

Eivind Pettersen legger siste hånd på verket på Eidsvollsbygningen.

Mester fra 1964

En av mestrene bak oppussingen for 50 år siden, jubilerer omtrent samtidig med Grunnloven. 14. mai kan malmester Gunnar Stenberg feire 100-årsdag. I 1964 pusset han opp sidebygningene til Eidsvollsbygningen, og karetene til Carsten Anker og Herman Wedel-Jarlsberg.

– Det var en interessant tid, sier Stenberg selv. Han fikk mang en god prat med kong Olav den gangen han pusset opp kongsgården på Bygdøy. På slutten av karrieren arbeidet han mest med møbler, og fortsatte å restaurere til han passerte 90, men gullkareten til Wedel-Jarlsberg er kanskje den jobben han husker best den dag i dag. ■

Bygdesag leverer restaureringsmaterialer

Søker kvalitet

– Tidligere gikk foreldrene rundt i skogen og blinket ut tømmeret til barnas hus, 20 år fram i tid, og så pleiet de disse trærne ekstra godt underveis før de ble hugget. I dag vil byggmestere ha materialene levert raskt etter bestilling.

TEKST OG FOTO: DAG SOLBERG

Idyllisk nede ved Trondheimsfjorden i Agdenes er den mobile saga til Geir Håvar Ingdal plassert. Nå snødekket, men flittig i bruk vår og sommer.

Det er Geir Håvar Ingdal, innehaver av Ingdal Sag i Agdenes i Sør-Trøndelag som forteller om hvordan man tidligere med omhu valgte riktig kvalitet på tømmeret mens det fortsatt sto på rot i skogen. Med dagens korte byggefrister er slikt nesten ikke mulig.

Orkanstart

Den mobile saga er idyllisk plassert ved bredden av Trondheimsfjorden, der den er permanent montert fordi det er enklere å kjøre tømmerstokkene hit enn å flytte saga rundt dit tømmeret finnes. Det er vår og sommer som er sagesesongen, så da vi er på besøk, står saga nedsnødd. Vinteren er tid for hugst i skogen, for da er myrene tilfrosset.

– Jeg ferdes mye rundt i skogen på utkikk etter gode emner, forteller Geir Håvar Ingdal, som har drevet bygdesaga siden 1992. Da sørget den kraftigste orkanen som har besøkt vårt land siden Meteorologisk institutt startet målinger av slikt, for rikelig tilgang på rimelig tømmer, og Ingdal så en mulighet. På gården fra 1822, som han har vokst opp på og fortsatt bor på, driver kona nå økologisk melkeproduksjon.

– Jeg henter mye av tømmeret fra skogen som tilhører gården. Eiendommen går fra sjøen og helt opp til tregrensa. I de høyeste områdene har marka dårlig bonitet eller vekstvilkår for trærne, som derfor vokser sakte og får smale årringer. Dette gir mye kjerneved, som er bra for kvaliteten på tømmeret, forklarer Ingdal.

på rot

Geir Håvar Ingdal med sin bygdesag i Agdenes, forsyner lokale byggmestere som driver med restaurering og rehabilitering, med materialer av god, gammel kvalitet.

Plukkhogst

Men Geir Håvar Ingdal nøyer seg ikke med å bruke tømmeret fra egen skog. Han har avtale med flere skogeiere i området, slik at han kan søke over store områder etter trærne med best kvalitet.

– Det er mange typer kvaliteter jeg ser etter. For restaurering er det viktig å finne slikt tømmer som er mest mulig likt det som skal skiftes ut. Men jeg selger også materialer til båtbyggere, og de etter-spør helt andre egenskaper hos virket.

Ingdal har levert tømmer til et kystlag i Trondheim som restaurerer gamle båter. Etter det har han fått mange forepørsler fra båtbyggere, mer enn han kan levere.

Kjerneved og mange, tetsittende årringer vitner om et gammelt, seinvokst tre som har god kvalitet.

– Men nå ser jeg jo også etter trær med slike egenskaper når jeg går i skogen, forteller han. – Krevende kunder gjør dette interessant, og så kan man lære noe begge veier.

Gammel furu med mye kjerneved, lite kvist og uten marg som kan gi sprekker, er gode funn.

– Det er mange typer kvaliteter. Det er for eksempel stor forskjell på ei gran som er 50 og 150 år gammel, og de eldste er best.

Gran er en forholdsvis fersk tresort i området og går bare et par-tre generasjoner tilbake i tid. Men fordi den en periode var ny, så hadde den også høyere status og var mer etterspurt.

– Gran er bedre i et kystklima, fordi den blir tett når den eldes, forklarer Ingdal.

Tømmerunderskudd

Det er for lite av de riktig gamle trærne med den beste kvalitet for å rekke til alle gamle hus som skal restaureres.

– Myndighetene freder bygninger og skogen på samme alder. Hvordan skal vi da få utbredt gamle bygg, uten tilgang til denne skogen.

Geir Håvar Ingdal tenker spesielt på naturreservatet Grytdalen i Orkdal kommune, hvor halvparten av dalen på 80.000 mål er fredet.

– Her er det mye fin, gammel skog som hadde egnet seg godt til restaurering. Behovet er stort, men lite i forhold til hele skogen. Det finnes mange utilgjengelige steder hvor man kan ta ut tømmer, for eksempel med helikopter, påpeker Ingdal.

Selv kapper han mellom 500 og 1.000 kubikkmeter virke årlig, inkludert leieskjæring, det meste vår og sommer.

– Det er bra å komme i gang tidlig på våren med tørking. Enkelte byggmestere vil ikke ha kunstdrøkt tømmer, som de mener oppfører seg annerledes. Jeg har kontroll på hele prosessen og kan ikke skyld på andre om det blir dårlig. Men det er viktig at de som bruker materialene vet å bruke de riktig, understreker han.

Store dimensjoner

Det er ofte store dimensjoner man ønsker ved rehabilitering. Mobilsaga kan kappe lengder opp til 9 meter og 14 tommer på det bredeste, eller 325 millimeter. Saga er utstyrt med et overblad i tillegg til det ordinære bladet, slik at stokker på 50-60 centimeter i høyden kan kappes. Rundt saga er det noen stabler med materialer som er kappet opp, og noe som venter på tur. Det meste av det som er på lager har han imidlertid plassert i et stort skur oppe på en høyde i nærheten.

– Det er viktig at det er trekk i området det tømmeret ligger til tørk, forklarer Ingdal. – Jeg prøver å holde et lager av lange lengder med 5 og 6 tommers brede kledningsbord, som det går endel av.

Ingdal har levert materialer til flere kirkebygg, blant annet kledning til Agdenes kirke i hjembygda.

– Til de fredede kirkene i Lensvik og Værnes fikk jeg flere år på meg til å finne riktige materialer, da utbedringen av disse kirkene ble bestemt lenge før det ble igangsatt. Her var det opptil 9 tommer brede kledningsbord, og ingen var like.

Henter ut det beste

I motsetning til større sagbruk der tømmerstokkene kommer på løpende bånd bokstavelig talt, og følsomme sensorer står for sortering etter dimensjon, så kan Geir Håvar Ingdal gjøre individuelle valg for hver stokk han sager opp, og slik hente det beste ut av hver stokk som passerer hans kyndige hånd og øye.

– Jeg kan snu en stokk slik at margen ligger i samme retning som sagbladet, slik at man unngår sprekk, nevner Ingdal som ett eksempel på tilpasning.

Selv om Ingdal har et lite lager av materialer klare for levering, så mener han at det er best å lagre tømmeret på rot. Ingdal mener det beste er å bruke lokalt tømmer ved restaurering, slik det for eksempel er gjort ved Bryggen i Bergen.

Saga Ingdal er bare 4-5 år gammel og så avansert at det er nok å trykke på en knapp for å stille inn de ulike dimensjonene. Han disponerer også en dimensjonshøvel og en råkløv til finere skurtømmer.

Lite materialer – mye arbeid

Byggmester Odd Magne Løset i Orkanger er en av de tilbakvendende kundene til Ingdal sag. Han jobber mye med restaurering av gamle bygninger og har et godt rykte lokalt. Han har blant annet utbedret og lappet på flere av de gamle kirkene i distriktet.

– Jeg vet hva jeg får når jeg handler materialene fra Ingdal sag, sier Odd Magne Løset.

Vi skulle ha truffet byggmesteren på et av byggene han nå utbedrer, men så var det et prosjekt det hastet med å få ferdig, slik at vi måtte møte ham på kvelden i stedet. På datamaskinen blar han i mange bilder av i hovedsak kirkebygg han har utbedret.

– Dette er Horg kirke, en korskirke fra 1892 i Melhus kommune, bygget i tre og med plass til 700 menesker. Tverrskipet har en bue på hver side, som består av to trebuer lagt inntil hverandre, med en innvendig diameter på 7,70 meter, beskriver Løset.

Men konstruksjonen er ikke helt heldig, da panelbordene over buen ender ned mot trebuen slik at regnvannet renner inn mellom de to trebuene. Kirketjeneren har vært flink med malerkosten og klart å holde en fin fasade i 120 år, men trebuen har råtnet fullstendig opp innvendig.

– Jeg undersøkte den nærmere, forklarer Løset, – og stakk kniven i den et par steder. Den var hard på utsiden, men da jeg presset på litt, så fór kniven inn helt til skaftet.

Nå er trebuen skiftet ut, og Geir Håvar Ingdal skaffet de nødvendige materialene.

– Dette har vært en jobb som det er lagt ned mange timers arbeid på, men det har bare gått med materialer for noen få tusenlapper.

Nå understreker byggmester Løset at trebuen skal være umalt på den siden som vender inn mot kirkeveggen, slik at eventuell framtidig fukt får sjansen til å tørke ut igjen. Det er også lagt inn et beslag bak kledningen, et beslag som er ført ut over kanten på trebuen, slik at ikke vann på nytt skal trenge inn her.

Den nye buen på Horg kirke er fornyet av byggmester Løset, som med kniven kunne konstatere at den gamle var gjennområtten bak malingen. På den nye buen sørger et beslag for at ikke vannet på nytt trenger inn i treverket.

I et stort skur på en høyde over Trondheimsfjorden har Geir Håvar Ingdal funnet et trekkfullt sted som gir god tørk for materialene etter at de har vært gjennom saga.

Ingdal sag kan levere solide dimensjoner om det trengs, og kvaliteten går fram av de tette årringene, viser Geir Håvar Ingdal.

Økt kunnskap

Geir Håvar Ingdal er utdannet møbelsnekker, men har aldri fått praktisert det faget. Men materiallære får han nytte av i nåværende virksomhet. Gjennom foreningen Norske bygdesager, som bare i Sør-Trøndelag har 30-40 medlemmer, er det mye kunnskap å hente gjennom kurs og andre bransjetreff. Flere har sporadisk samarbeid ved store leveranser, og de heiser også til hverandre da de ulike sagene har ulike spesialiteter.

– Vi burde hatt en database hvor alle sagene sto oppført og folk kunne søke i ved behov, slik at forbrukeren kunne finne fram til ei sag i nærområdet. Selv har Ingdal nok å gjøre. Han har annonsert sine tjenester en gang, og da fikk han så mange henvendelser at han måtte slå av telefonen.

– Dessverre er materialene så billige i dag at folk ikke bryr seg så mye om kvaliteten. Men da tenker de ikke på at arbeidskraften er dyr. Derfor er det ikke så lurt å bruke dårlige materialer som må skiftes ut etter kort tid. Velges riktig kvalitet på materialene, så er det nok å gjøre jobben en gang. ■

Byggeplasslederstudiet

Ta kontroll over byggeprosessen!

Byggeplasslederstudiet er utviklet av Byggmesterforbundet for å øke kvaliteten, effektiviteten og det økonomiske resultatet i byggeprosjekter.

Innholdet i studiet er praktisk vinklet og tar for seg de områdene som er viktige for byggeplasslederfunksjonen.

Studiet består av 4 moduler av 2 dager. Det hele gjennomføres i løpet av ca. 6 måneder med ca. 1 måned mellom hver samling.

Etter hver samling gis det en elektronisk deleksamen med utgangspunkt i temaene som har blitt gjennomgått i modulen. Alle som gjennomfører hele studiet får utstedt et kompetansebevis.

Modul 1 – 2 dager

- Definerings av byggeplasslederfunksjonen.
- Konsept og oppbygging av Byggeplasslederstudiet.
- Overordnet om entrepriseformer, kontrakter, aktuelle lover og forskrifter.
- Introduksjon og praktisk bruk av styringssystem.
- Deleksamen

Modul 2 – 2 dager

- Eksempel på prosjekt-underlag.
- Produksjons-, avfalls- og riggplanlegging.
- Innkjøp og leverandører.
- Fremdriftsplanlegging.
- Internkontrollforskriften og Byggherreforskriften.
- Risikovurdering, HMS-planlegging og -oppfølging.
- Deleksamen

Modul 3 – 2 dager

- Kontrakter og avtaler.
- Kvaliteter, toleranser og målemetoder ved bruk av NS 3420.
- Dokumentasjon av egenkontroll, fukt, tetthet osv.
- Uavhengig kontroll og tilsyn.
- Avviksbehandling.
- Byggemøter og rapportskrivning.
- Deleksamen

Modul 4 – 2 dager

- Kalkulasjon og økonomioppfølging.
- Praktisk gjennomføring av overtakelse.
- Kundebehandling og ledelse.
- Oppsummering og repetisjon.
- Deleksamen.

”Jeg trodde at jeg var ferdig utlært...

Byggeplasslederstudiet viste meg at jeg fremdeles har mye å lære”

Deltaker på Byggeplasslederstudiet

	OSLO Påmeldingsfrist 29. aug.	STAVANGER Påmeldingsfrist 3. okt.
Modul 1	9. - 10. september	4. - 5. november
Modul 2	21. - 22. oktober	9. - 10. desember
Modul 3	2. - 3. desember	3. - 4. februar 2015
Modul 4	20. - 21. januar 2015	17. - 18. mars 2015

Påmelding og mer informasjon:

www.byggmesterskolen.no

 Byggmesterforbundet

 Byggmesterskolen

Vidar Nilsen ble plutselig oppsagt etter 27 år i samme firma. Mesterbrevet gav ham trygghet til å satse for seg selv.

«You'll never walk alone» heter det i en kjent fotballsupporter-sang. Vidar Nilsen fikk merke at det også gjelder den som har mesterbrevet. Da han plutselig ble oppsagt etter 27 år i taktekkeryrket, oppdaget han hvilken trygghet det ligger i å ha dette med seg som et bevis på hva du kan.

TEKST OG FOTO: JØRN WAD

Trygghet i en **USIKKER VERDEN**

Det er en del ting jeg trenger hjelp til såklart. Men utdanningen gjør at jeg vet hva jeg kan – og hva jeg ikke skal stelle med, slår Vidar Nilsen fast.

-Det er jo ikke slik at jeg har tenkt på det hver eneste dag i de årene jeg har hatt det. Med årene har det vel heller blitt slik at jeg ikke tenker på det i det daglige overhode. Men plutselig sto jeg der, da. Og hadde mista trua på både rettferdighet, anstendighet og meg sjøl.

Redningen

-Det var da jeg kom på det: Jeg er da tross alt mester i faget mitt. Faktisk var jeg den første som tok fagutdanning og fikk den dokumentert i Norge. Jeg startet i faget på midten av 80-tallet, men det skulle gå 13 år, fram til 1998, før jeg hadde fagbrevet på veggen, og fra 2001 har jeg altså vært mester i taktekkerfaget. Når dette først sank ned i meg, øynet jeg plutselig noen muligheter: Kanskje jeg rett og slett skulle skape min egen framtid? Starte for meg sjøl, og bygge opp noe med mine egne hender?

-Og dermed var du i gang?

-Å nei da, prosessen har vært lang. Akkurat i disse dager er jeg riktig nok i gang med å registrere selskapet, og starte som ansatt i eget selskap. Men det har nok tatt meg innpå et halvt år å komme dit. Jeg har vært gjennom en periode med sykemelding etter oppsigelsen. Likevel vil jeg ikke grave meg ned i dette. Poenget er at nettopp fordi jeg har mesterbrevet i bakhånd, kunne jeg se meg sjøl i speilet og si at dette står du tross alt for: Du er en fagmann som har dokumentert at du står for noe. Det gav meg styrken – i tillegg til støtte fra samboer, kolleger og venner selvsagt. Men man får ikke dette til uten å finne den kraften i seg sjøl som skal til for å drive et firma.

Fremtiden

-Hvordan ser du for deg at fremtiden skal bli?

-Full av muligheter, smiler han plutselig. Øynene hans slår gnister, og han forteller entusiastisk om hvordan han har planlagt å flytte til en mindre bolig på landsbygda i Buskerud, men samtidig ha både Oslo-regionen og hele fylket som nedslagsfelt.

Bestill en flott og tillitsvekkende

MESTERPROFIL

for enkel bruk på dine pc-er.

Inkludert et flott tilbuds- og fakturaprogram!

MESTERPRIS kun kr 4900,-

Din fagkompetanse er viktig å synliggjøre i dagens kundemarked.

Vi skreddersyr derfor dokumentmalene for hver Mesterbedrift med firmalogo, mesterprofil samt evt. andre viktige kompetanselogoer bedriften innehar (sentral godkjenning, våtromsbedrift etc).

Alt dette vil være tillitsvekkende ved utsendelse av brev, tilbud, avtaler, kontrakter, visittkort, osv.osv. ProfilOffice inneholder ca. 60 nyttige maler og gir Mesterbedriften et enhetlig og profesjonelt ansikt utad.

Malene fylles enkelt ut i Word / Excel, og programmet holder orden på arkiverte dokumenter!

Eksempel på flott Mesterprofil i Microsoft Word-malene

- Din firmalogo
- Din firma-informasjon
- Adressfelt tilpasset vinduskonvolutter
- Mestermerket som vannmerke
- All din fagkompetanse bør vises
- Mestermerke, slagord og mesterstripe

Se mer på www.profiloffice.no

Kontakt oss på
tlf 950 00 950
eller post@profiloffice.no

og be om en
demonstrasjon !

ProfilOffice
ProfilOffice AS - Org.nr 979 276 664 MVA
Industriveien 7, boks 313, 8201 FAUSKE

Microsoft Partner
Silver Independent Software Vendor (ISV)

Jeg kjente meg tom da oppsigelsen kom. Helt til det gikk opp for meg at jeg meget vel kunne greie meg selv – og satse på egne krefter, sier Vidar Nilsen.

« Med mesterbrevet i ryggen, tør Vidar Nilsen satse på seg selv og sitt håndverk »

Vidar Nilsen tenkte ikke alltid over hva mesterbrevet kan bety for en. Men plutselig ble det et viktig ankerpunkt i livet.

► ► -Nå kan jeg satse på det jeg mener er riktig: Jeg kaller bedriften min Vikheim Miljøtak, og jeg gjør det helt bevisst: Jeg bruker bare produkter i henhold til Norsk Standard, og som er SINTEF-godkjente. Det gode gamle slagordet «ombruk er omtanke» skal være normdannende for det jeg gjør.

-Så slik sett blir du en «annerledes» håndverker?

-Det blir jeg nok, men ikke akkurat på dette grunnlaget, kanskje. Det er heldigvis flere som har forstått viktigheten av å være miljøbevisst. Og jeg skal sette min ære i å dukke opp hos kunden nøyaktig på det tidspunktet vi har avtalt. I tillegg opererer jeg med faste priser- riktig nok med et lite slingsmonn- slik at kunden aldri blir overrasket når fakturaen kommer. Den vil bli som vi har avtalt. Og skulle jeg bomme på et anbud, vel så tar jeg det på egen kappe. For det er nemlig den selvtilliten mesterbrevet gir meg: Jeg vet hva jeg står for rent faglig. Skriv gjerne at jeg har faglig tyngde sier han, og klapper seg skjelsk på magen.

Konkurranse

-Hvordan skal du overleve i den knivskarpe konkurransen som er i markedet?

-Tja, det får nå tiden vise. Det viktigste for meg nå, er at mesterbrevet har gitt meg fast grunn under føttene igjen. Det har

Ikke noe å si på håndverket.

betydd forskjellen på å synke hen i selvmedlidenhet og ha styrke nok til å starte en egen virksomhet. Og når jeg nå, med nytrykte visittkort har tatt runden til leverandører og mulige kunder, har det vært med stolthet og overbevisning. Jeg bare VET at jeg har noe positivt å tilføre folk, og det er kanskje det de merker også, for jeg har fått bare positive tilbakemeldinger. Både fra entreprenører og andre håndverkere som ønsker seg et samarbeide i framtida. Faktisk trodde jeg at de fleste jobbene ville komme i form av private hus, men det viser seg at interessen er langt bredere.

-Hva gjenstår nå?

-Alt det jeg ikke har gjort i praksis tidligere, smiler han. Nemlig at i løpet av april må alt det formelle på plass som skal til for å starte et firma, og få «alt på stell».

-Jeg er jo mester vet du, humrer han. Da gjelder det å ha alt i orden, gjøre ting riktig fra begynnelsen. For det er jo slik man gjør en god jobb overalt i vår bransje: Vi må ha oversikten, og begynne riktig. Fordi jeg har mesterutdannelsen, vet jeg også at det gjelder når man skal bygge opp et firma. Jeg vet at det akkurat som å tekke et stort og litt komplisert konstruert tak, vil bli både utfordringer og hardt arbeid som venter meg. Men jeg er klar, jeg er stolt over faget og meg selv som fagmann. Så får det heller stå til, smiler han. Om enn med et litt filosofisk uttrykk i de ellers optimistiske øynene. ■

EUROPAS MEST PRISBELØNTE VAREBILUTVALG.

**FREEMONT
NÅ MED 4X4!**

**SCUDO NÅ
MED 4X4!**

**DUCATO NÅ
MED 4X4!**

Freemont Varebil
Fra kun kr 248.327,-

Doblo Cargo
Fra kun kr 155.462,-

Scudo
Fra kun kr 218.580,-

Ducato 8 m³ - 17 m³
Fra kun kr 280.096,-

Alle priser eks. mva.

VELG FIAT VAREBIL FORDI:

- 0,- SKADETREKK VED TILBAKELEVERING AV LEASINGBILER
- VALGFRIE LEASINGPRISER, FRA KRONER 100,- PR MND.
- BESTE BILER, SPESIFIKASJONER, AVTALER OG LØSNINGER
- STØRST UTVALG, OG VUNNET FLEST INTERNASJONALE PRISER
- LAVE DRIFTSKOSTNADER
- BESTE FINANSIERINGSLØSNINGER
 - MED LANDETS LEDENDE FINANSSELSKAPER
- FASTPRIS PÅ SERVICEAVTALER
- ET AV LANDETS STØRSTE FORHANDLERNETT

ALTA: RSA Bil & Caravan Alta AS 78 44 36 92 ARENDAL: RSA BIL Arendal 37 00 51 00 ASKER/BÆRUM: Autovia AS 47 91 09 10 ASKER/BÆRUM: Berg Auto 67 13 07 27
BERGEN: Bilsalg Kokstad 55 52 60 70(varebil)BERGEN: Oddvar Bjelde & Co AS 55 53 55 20 BODØ: Bilsalg Nord AS75 56 61 50 DRAMMEN: RSA BIL Drammen 32 21 88 00
EGERSUND: Fardal Bil 51 46 10 00 EVJE: Autoservice Evje AS 37 93 15 55 FAGERNES: Autohuset 61 36 04 77 FINNSNES: Abil 77 85 10 21 FREDRIKSTAD: RSA BIL Fredrikstad 69 39 22 60
FØRDE: Autoservice AS 57 83 38 80 GJØVIK: Øyhus Motor 61 13 36 04 GRONG: Grong Bilservice 74 33 01 00 HAMAR: Din Bil 62552020 HARSTAD: Auto Nord 77 00 07 80
HAUGE I DALANE: Bil og Mekaniske AS 51 47 70 18 HAUGESUND: Magnus Hope 52 70 78 11 HOLMESTRAND: Autocenteret Fjeldstad AS33 06 67 77
HØNEFOSS: Hønefoss Bil 32 14 01 70 KIRKENES: Sør Varanger Bilteknikk AS78 99 33 58 KONGSVINGER: Kongsbil 46413891 KRISTIANSAND: RSA BIL Kristiansand 38 17 70 40
KRISTIANSUND: Kristiansund Bil- og Caravan71 57 21 50 KVINNHØRAD: Kvinnherad Bil og Teknikk AS 53 48 46 50 LAKSELV: Lakselv Motor AS 78 46 47 77 LARVIK: Larvik Motor 33 14 18 50
LEKNES: Joh Vian 76 05 42 00 MOLDE: Bilsalg Krokstad 71 20 30 80 NARVIK: Sentralverksted 76963600 ODDA: Esso Servicesenter 53 64 13 04 OSLO: RSA BIL Oslo 23 24 20 40
PORSGRUNN: E18 Trucksenter (varebil) 40 43 62 44 ROMERIKE: RSA BIL Romerike 64 83 12 00 SANDNES: RSA BIL Forus 51 96 49 00 SANDNES: Rovik Auto AS 51 60 55 80
SARPSBORG: RSA BIL Sarpsborg 69 13 68 70 SARPSBORG: Bergheim Autosalg Østfold AS 69 12 88 00 SELJORD: Laustad bil 35064100 SKI: RSA BIL Ski 64 87 88 80 SKIEN: Telemark Bil 35 59 91 90
SORTLAND: Vesterålen Bil AS 76 11 07 00 SPYDEBERG: Essen Bil AS 69 83 34 80 STATHELLE: Myrlands Auto AS35 96 86 00 STEINKJER: Bragstad Bil AS 74 16 28 88
STJØRDAL: Kristoffersen Bil AS 74 82 24 22STORD: Heiane Bil AS 53 40 23 00 SØR-AUDNEDAL: Vigeland Bil AS38 25 66 62 TROMSØ: Nilsen Bil AS 77 60 84 20 TRONDHEIM: Bilmax Trondheim72 88 20 00
TYNSET: Holmen motorservice 62480980 TØNSBERG: Tjønsberg Auto AS 33 34 97 97 VIKERSUND: Hæhre Auto AS 32 78 00 84 ÅLESUND: Ødegårds Bil AS 70 17 33 50

Priser levert Drammen. *Doblo 3,4 m³, inkl vinterhjøl og navigasjon.

Vi har Norges beste kunder!
www.fiatvarebil.no

Gir muligheter for karriere i egen bedrift - *og det lønner seg*

Konsernsjef Kåre Ravndal (midten) satser på kompetanse. Her flankeres han av rørleggermesterne Christian Nøttveit (t.h.) og Geir Hermansen (t.v.).

Opplæring av egne folk og gi åpning for videre karriere i bedriften er viktig med hensyn til rekruttering av gode fagfolk, for rørleggerbedriften Sig. Halvorsen i Rogaland. - De som viser talent får muligheten til videreutvikling hos oss, og det har gitt oss et godt omdømme i markedet, sier konsernsjef Kåre Ravndal i Sig. Halvorsen som pr i dag har ca 15 mestere i bedriften.

TEKST OG FOTO: ROGER NYBORG

For å yte best mulig, arbeider de fleste hos Sig. Halvorsen selvstendig, og har stor mulighet for å påvirke egen arbeidshverdag og sin egen kompetanseutvikling. Sig. Halvorsen har høyt fokus på etterutdanning. Den ansatte kan skreddersy sin kompetanse etter hva han/hun er god til, og hva man synes er spennende.

- Fagkunnskap er viktig, og de som virkelig vil noe med faget får mulighet til å skolere seg videre. De som vil får mulighet til å utdanne seg videre til mester eller ingeniør hvis det er det som er ønsket. Vi trenger lederkompetanse som gjør ansatte trygge slik at de gjør en god jobb ute, forteller Ravndal.

Han legger også til at kompetansesatsningen er viktig med hensyn til rekrutteringen og for å beholde ansatte. Bedriften opplever at det er et bra antall som ønsker seg læreplass hos dem, og at de er i den posisjon at de kan plukke fra øverste hylle, i følge konsernsjefen.

Stjeler ikke ansatte fra andre

Til enhver tid har bedriften mellom 40 og 60 lærlinger inne, og det er ikke uten grunn, i følge Ravndal.

- Vi arbeider langsiktig med å skaffe oss kompetansen selv og starter ved å ta inn et stort antall lærlinger. Det er på den måten vi rekrutterer fagfolk. Vi mener vi har et godt opplegg for lærlinger. Vi har en personalsjef med bakgrunn fra skoleverket og som har tett oppfølging av lærlingene. I tillegg benyttes egne rørleggere/baser

for å gi lærlingene den beste utdanningen i det daglige arbeidet. Dette har vi drevet med i mange år og vi var også med på etableringen av opplæringskontoret. Vi er fortsatt en aktiv pådriver i dette.

Spleiselag for videreutvikling

På hvilken måte legger dere til rette for at de som ønsker et kompetanseløft får dette?

- De som viser talent og som ønsker å ta mesterbrevet gir vi muligheten. Da blir det et spleiselag der vi betaler utdanningen og den ansatte bruker sin egen fritid til å gå på skole. De som tar mesterbrevet får en kompetanse som gjør det enklere å gi dem mer innhold i jobben, som for eksempel en prosjektlederstilling. Mange av de som har tatt mesterutdanningen har gjort det spesielt godt i lederrollen.

Frykter dere ikke å miste en del ansatte når de har tatt mesterbrevet?

- Det er klart at enkelte blir borte. Men vi velger å se på det slik at vi hadde mistet flere om vi ikke hadde utviklet dem.

Mangler ikke oppdrag

Ved å satse på kompetanse og sørge for å gjøre gode jobber blir det sjelden mangel på oppdrag for Sig. Halvorsen.

- Rogaland er en god plass i landet. Vi har faste oppdragsgivere og har hatt gode tider i mange år. Oljeindustrien har vært drivkraften i

regionen, men den har også stjålet ansatte og presser oss på lønninger. Samtidig blir firmaet utfordret av utenlandsk arbeidskraft, som er en landsdekkende utfordring. Men vår erfaring er at krevende oppdrag krever skikkelig fagkompetanse. Vår modell er å ha samkjørte team bestående av rørlegger, bas og prosjektleder. Men vi ser også at det ikke er nok med bare mestere. Vi har også sivilingeniører med på laget for å få bredden i de store prosjektene. Det vi ser hos oss er at mestere fungerer best når også sivilingeniørene er med på laget.

Mesterbrevet ikke nok

Ravndal mener at også mestere må spesialisere seg videre.

- Mesterbrevet er en formalkompetanse. Det er ikke nok å være en mester i et fag. Mestere må spesialisere seg videre etter mesterbrevet. Påbygningsmuligheter i helse miljø og sikkerhet (HMS), kvalitetssikring (KS), ledelse, prosjektstyring og framdriftsplanlegging ville vært en styrke. Utgangspunktet for mesterbrevet er bra, men det ville styrket mesterbrevet om det hadde vært påbygningsmuligheter. Det hadde vært bedre å bygge videre på mesterutdanningen enn å ta fag for eksempel på BI, mener Ravndal. ■

Årets lærebedrift i 2013

Sig. Halvorsen ble i forbindelse med utdelig av fag- og svennebrev 21.02.2013 i Stavanger konserthus tildelt prisen som årets lærebedrift. Prisen ble delt ut av Fylkesordfører og leder i Yrkesopplæringsnemda Janne Johnsen. Sig. Halvorsen har tatt imot over 400 lærlingene fra oppstarten, og var også den første bedriften som laget en intern opplæringsplan for lærlingene i rørleggerfaget.

Ansatte: 340

Antall mestere: ca 15

Sig. Halvorsen as er distriktets ledende rørleggerfirma og en av landets største håndverksbedrifter

Hovedkontor på Vibemyr i Sandnes.

I 2013 omsatte konsernet for ca. 470 mill.

Privatmarkedet betjenes av butikker i Haugesund, Egersund, Bryne, Klepp, Sandnes og Tau.

Sig Halvorsen Holding A/S eier følgende datterselskaper:

- Storesund Rør as
- Finn og Albert Egeland as
- Sig Halvorsen as

Mesterringen

ESPELAND
brith@espeland.no
www.espeland.no

Modell med 1 logo:

14 karat gull (585/1000) med mestermerket i gull og blå emalje.

Modell med 2 logoer:

14 karat gull (585/1000) med 2 mestermerker i gull og blå emalje. Midtfeltet håndgraveres med Mesterens initialer.

Ringen blir gravert innvendig med ditt mesternummer og levert i gaveeske. Kun registrerte mestere har tillatelse til å bære ringen.

Service og eventuelle forandringer i størrelse utføres av vårt firma.

Modell med 1 logo kr **2 780,-**

Modell med 2 logoer og felt for initialer kr **4 780,-**

Priser er inkl. mva, porto og oppkravsgebyr.

Sigmund Espeland AS er en av Norges største produsenter av smykkevarer i gull og sølv. I gullsmed- og gavebransjen er selskapet kjent for sitt brede utvalg av kvalitetsprodukter. Mesterringen ble designet av Sigmund Espeland i 1988.

Håndverkerforening rustet opp leirskole for barn med funksjonshemming

Klepp leirskole er et feriested for barn med funksjonshemming. Leirskolen har betydd mye for barna og med tilgangen til turterreng, fiske, kanopaddling og roing har den vært et paradys for barna som de gleder seg til å besøke. Men på grunn av manglende rehabilitering så det en periode stygt ut for leirskolens fremtid. Kristiansand Håndverkerforenings medlemmer tok ansvar og bidro til at leirskolen fortsatt kan ta imot feriegjester med særskilte behov.

TEKST: ROGER NYBORG FOTO: KRISTANSAND HÅNDVERKERFORENING

Dugnadsgjengen med leder av håndverkerforeningen, Svein Skaar i spissen.

Krossen skole, som er en spesialscole i Kristiansand, har tidligere hatt ansvaret for Klepp feriested. Men på grunn av dårlig økonomi klarte ikke skolen lenger å påta seg ansvaret for leirskolen, som etter mange år uten vedlikehold var sterkt preget av forfall. Kommunen var klar til å overta leirskolen, men det ville ført til at spesialskolen

mistet det verdifulle tilbudet. Foreldretilaget til barna ønsket å overta leirstedet selv, men laget var avhengig av å få leirskolen rustet opp igjen.

Foreldretilaget tok kontakt med formann, og byggmester Stein Skaar i Kristiansand Håndverkerforening, som straks var positiv til

Svein Skaar i arbeid

Disse bidro til at Klepp leirskole kunne gjenoppstå i rehabilitert drakt:

Carlsen Fritzøe:	Bygningsmaterialer.
Nor Lock:	Innvendige dører og beslag.
Hansen & Justnæs:	Sponset vinduer og dører.
ABC Tak:	Takbelegg.
Elektroskandia:	Stikkontakter, brytere, termostater og kabler.
Betek Norge:	Bokser, ledninger og rør.
Otra Norge:	Varmekabler til badetrom.
Cenica AS:	Alt av sikringsmateriell.
Elpunkt:	Belysning og tavlebygging.
Porsgrund:	Sponset toaletter og armatur.
Malermestrenes opplæringskontor:	Sparkel, takmaling og pensler.
Kristiansand Håndverkerforening:	Murer, maler, elektriker, rørlegger, blikkenslager, tømrer.

å hjelpe foreldrene. Skaar innkalte medlemmene i håndverkerforeningen til dugnad, og i løpet av 2013 var stedet opprustet og klar til bruk igjen. Foreningens medlemmer nedla mange hundre gratis arbeidstimer. I tillegg ordnet de det slik at de fikk de fleste materialene mer eller mindre gratis fra velvillige leverandører.

Dette er ikke første gang Kristiansand Håndverkerforening har bidratt med dugnadsinnsats for lokalsamfunnet. Tidligere har de også rustet opp den gamle, tradisjonsrike Vaktmannsboligen på Odderøya, som ble totalrestaurert av Håndverkerforeningens medlemmer for en del år siden. Vaktmannsboligen stod i fare for å bli revet, men foreningens innsats resulterte i at den ble beholdt, og er i dag et

yndet turmål for hele Kristiansands befolkning, der den idyllisk ligger på sydspissen av tidligere Odderøya fort.

Hvorfor er det så viktig for dere å bidra til lokalsamfunnet på denne måten?

Enkelte ganger er det viktig at vi som forening viser et samfunnsengasjement. I det ene tilfellet gavnet det en liten gruppe sårbare mennesker, og i det andre tilfellet var det til glede for hele byens befolkning. Vi tror det er viktig å bygge tillit til befolkningen og vise at den seriøse delen av håndverksbransjen er en positiv faktor i samfunnet, som alle har behov for, sier Per Anders Olsen i håndverkerforeningen. ■

TØRRE BYGG MED WiikHall Instant Arbeidstelt

WiikHall Instant er en ny generasjon plasthall som dekker behovet for raske og fleksible overdekkingsjobber.

Den solide og lette aluminiumskonstruksjonen heises raskt og enkelt på plass med lift eller kran hvilket betyr lave riggekostnader. O.B.Wiik har alltid et stort utvalg Arbeidstelt tilpasset varierende behov på lager for umiddelbar levering.

Overdekking av eneboliger som rehabiliteres for vannskader.

Ring 64 83 55 00 for nærmere informasjon.
www.obwiik.no

Mesterfagskolen i Spania rundet 10 år

I slutten av mars feiret mesterfagskolen i Spania 10-års jubileum med pomp og prakt. På dagtid ble det holdt eksamen for 2014-kullet i etablering og ledelse, mens selve jubileet ble feiret på hotell Sun Palace Albir samme kveld. Det var en tydelig stolt ildsjel og etablerer av skolen, Bård Reidar Førre, som ønsket gjestene velkommen.

TEKST OG FOTO: ROGER NYBORG

Det var rundt 70 som var tilstede under jubileet. Blant disse var mange både nåværende og tidligere studenter, nå håndverksmestere, som hadde tatt turen tilbake til Costa Blanca for å være med på å gjøre arrangementet til en fest. Gjestene ble geleidet gjennom kvelden av toastmaster og tømrermester Odd-Rune Hansen fra Alta. Hansen er også kjent fra TV-opptredener, blant annet programmet «Du skal høre mye». Ellers ble gjestene underholdt med lokale, kulturelle innslag.

Tilstede var Mesterbrev ved informasjonsansvarlig Roger Nyborg, Mesterfagskolen ved rektor Stig Myklebust, Folkeuniversitetets generalsekretær Alfredo de la Nuez og Folkeuniversitetet Vestlandet ved regionrektor Torgeir Toppe. I sine hilsener hedret de tilbudet og ikke minst initiativtager og ildsjel Bård Reidar Førre. ■

Bård Førre (nr 2 fra venstre) med årets kull i etablering og ledelse og faglig ledelse.

De beste velger ofte det beste.

Mercedes-Benz varebil tilbyr mye; kvalitet, service, sikkerhet, kjørekomfort og kjøre glede på linje med en personbil. Det er kvalitet i arbeid. Varebilen er et viktig verktøy for deg og din bedrift. Med en Mercedes-Benz varebil vil ditt firma signalisere kvalitet som er en Mester verdig. Vårt arbeid og ditt arbeid har noe til felles – kvalitet i arbeid. Star Autoco Skedsmo er en ren Mercedes-Benz varebil-

forhandler. Vi er spesialister på varebil og vet hvor viktig den er for deg som kunde, og vi stiller opp ved behov – uansett når. God service er en viktig del av vår hverdag. Vårt arbeid og ditt arbeid har noe til felles – kvalitet i arbeid. Vi er alltid leveringsdyktige på både Citan, Vito og Sprinter og ønsker deg velkommen til prøvekjøring av bilene våre.

Kvalitet i arbeid

Pris er eksklusiv frakt- og leveringskostnader. Gj.snitt forbruk: 0,74 - 0,77 l/mil. CO2 utslipp 195 - 203 g/km. Importør: Bertel O. Steen AS.

STAR AUTOOCO

Star Autoco Skedsmo, tlf. 63 87 90 90, Trondheimsveien 62,
2019 Skedsmokorset, www.starautoco.no

Mercedes-Benz

BEST I KLASSEN!

NYHET: 3.5 TONN HENGERVEREKT

3,5 tonn hengerverekt - Lave driftskostnader - Lavt Co2 utslipp
Over 1 tonn nyttelast - Elektrisk 4x4 innkobling med lavserie
Velg mellom Pick up eller Trooper varebil
Alene om automatgir på både 2 d og 4 d - Norsk Tectyl
Biler klare for rask levering - 80 forhandlere over hele landet

EXCLUSIVE PAKKE

Verdi 30.000,- NÅ KUN 10.000,-

Automatisk klima • Stigtrinn • Skinnseter • Alarm
Rattbetjening radio/cd • El. justerbart fører sete

Pris varebil fra kr. 270 761,- eks. mva.

Pris personbil fra kr. 624 900,-

Veil. priser levert Drammen. Frakt kommer i tillegg.
Co2 192-222. Forbruk blandet kjøring fra 0,73l

ALTA: RSA Bil & Caravan Alta AS 78 44 36 92 ALVDAL: Granrud Bilverksted AS 62 48 98 98 ARENDAL: RSA Bil AS 37 00 51 00 ASKIM: AS Auto Askim 69 81 87 00
BAMBLE: Myrland Auto 35 96 86 00 BERGEN: Oddvar Bjelde & Co 53 53 55 20 BODO: Nye O.P. Fure AS 75 50 31 50 BÆRUM: Berg Auto 87 13 07 27 DOKKA: Dokka Bilsalg 61 11 17 00
DRAMMEN: RSA Bil Drammen 32 21 88 00 EGERUND: Fardal Bil 51 46 10 00 ELVERUM: Elverum Auto Bilsalg 62 43 22 00 EVJE: Autoservice Evje 37 93 15 55
FAGERNES: Vailhail Auto 61 95 97 22 FINNSNES: A Bil AS 77 85 10 20 FREDRIKSTAD: RSA Bil AS 69 93 22 60 FORDE: Opus AS 57 82 99 00 GOL: Gol Auto 82 07 38 33
GRONG: Peter Brauten Eftf AS 74 31 26 60 GJØVIK: Gustavsen Bil AS 61 13 63 00 HALDEN: KG Motor 69 17 90 80 HAMAR: Hamjern Bil AS 62 54 32 80 HARESTUA: Harestua Auto 61 32 68 00
HARSTAD: Bilhuset Harstad 77 07 96 60 HAUGESUND: Nord Motor AS 52 81 40 80 HOKKSUND: Hokksund Auto AS 32 75 51 51 HONEFOSS: Honefoss Bil 32 14 01 70
JESSHEIM: Nygaard Bil 63 92 97 97 KAUPANGER: Opus AS 57 62 57 57 KIRKENES: Sor Varanger Billeknikk 78 99 33 58 KONGSBERG: Mc & Fritidssenteret AS 32 76 34 00
KONGSVINGER: G Løkken AS 62 88 80 61 - Kongsbil AS 62 81 58 50 KRISTIANSAND: RSA Bil AS 38 17 70 40 KRISTIANSUND: Berge Motorsenter AS 71 58 87 50
KVAM: Kvam Mek. Verksted AS 61 29 48 50 KVINSDAL: Kvinnesdal Auto 38 35 89 00 KVINNHERRAD: Kvinnherrad Bil & Teknikk 53 48 46 48 LARVIK: Gjermundsen Auto 33 13 66 00
LAKSELV: Lakselv Motor AS 78 46 47 77 LEIKNES: Joh. Vian AS 76 05 42 00 LILLEHAMMER: Tungen Bil AS 61 24 68 40 LOM: Kvam Mek. Verksted 61 21 12 81
LYNGDAL: KA Bilpartner 38 33 15 00 LORENSKOG: Autonova AS 67 98 18 00 MANDAL: KA Bilpartner Mandal AS 38 27 84 30 MOLDE: Åro Bilsenter 71 20 34 00
NAMSKOS: Peter Brauten 74 21 44 00 NARVIK: Fagerthun Bil 76 96 50 00 NOTODDEN: Lauvstad Bil 35 02 54 00 OSLO: RSA Bil Oslo 23 24 20 40 OSLO: Berghem Auto 22 57 65 00
ODDA: Esso Servicesenter 53 64 13 04 OPPDAL: Proven Bil Oppdal AS 72 40 04 00 ORKANGER: Proven Bil 72 48 40 00 ROMERIKE: RSA Bil Romerike 64 83 12 00
SANDEFJORD: Gjermundsen Bilsenter AS 33 45 43 00 SANDANE: Frydenbo Auto AS 57 86 84 00 SANDNES: RSA Bil Forus 51 96 49 00 SARPSBORG: RSA Bil AS 69 13 68 70
SELJORD: Lauvstad Bil AS 35 06 41 11 SKI: RSA Bil AS 64 87 88 80 SKIEN: Telemark Bil 35 59 91 90 STEINKJER: Visborg Auto AS 74 16 03 00 SORTLAND: Vesterålen Bil AS 76 11 07 00
SUNNDALSØRA: Torsset Bil AS 71 69 97 60 STAVANGER: Bilsenteret Stavanger AS 51 90 64 00 STORD: Heiane Bil AS 53 40 23 00 STJORDAL: Kristoffersen Bil AS 74 82 24 22
SVALBARD: Svalbard Snøscoterutetele AS 79 02 16 66 TROMSØ: Nilsen Bil AS 77 60 84 20 TRONDHEIM: Bilmax Trondheim AS 72 88 20 00 TRONDHEIM: Strindheim Bil AS 73 91 39 88
TRONDHEIM: Bilhuset Midtbyen AS 73 80 77 50 TØNSBERG: Tønsberg Auto AS 33 34 97 97 VIKERSUND: Hæhre Auto AS 32 78 00 84 VERDAL: Visborg Auto AS 74 04 65 00
VOSS: Motor-Service Bilsenter AS 56 53 10 60 ØRSTA: Bil & Gummiservice 70 06 62 55 ÅLESUND: Odegårds Bil AS 70 17 33 50 ÅNDALSNES: Sentrum Bilverksted 71 22 12 45

ISUZU

Japansk kvalitet og tøffest i klassen
5 års garanti - isuzu.no

Kloge Hænder, skrevet av mureren Mattias Tesfaye

Denne unge, danske, kloke mureren har skrevet en bok som setter håndverk og faglighet på vår dagsorden. Han viser, slik norske håndverksmestre vil vite, hvor viktig de praktiske og faglige ferdighetene er for alle utdanningsløp. Tesfaye dokumenterer dette. Hans kilde-materiale er av aller ypperste klasse, ikke bare Richard Sennett og hans dokumentasjon av hvordan håndverkskunnskap går tapt, og Ann Bamford, som har oppnådd meget høy anerkjennelse for sitt arbeid med å bevise at god grunnutdanning i håndverk og praktiske fag er avgjørende for framtidig teoretisk og praktisk profesjonsutdanning og høyere utdanning, spesielt innen realfag, men Tesfaye byr også på den greske filosofen Anaxagoras, som hevdet at det er menneskets hender som gjør oss til intelligente dyr, og at hånden, ikke boken, flytter oss ut av naturen og inn i kulturen.

Tesfaye viser med all mulig tydelighet at framtidig innovasjon krever faglig og håndverksmessig forstand. Danmark har en lang tradisjon for samarbeid mellom kreative hjerner og kloke hender, til å fornye det eksisterende. Denne tradisjonen er basis for dansk velferd og økonomi. En tømrersønn fant opp Lego! Det er ikke langt fra Danmark til Norge, heldigvis har vi mye fremragende innovasjon å være stolte av, også her.

Ressursknapphet og bærekraftig produksjon er her, og vil bli mye viktigere framover. Håndverk er svaret på disse utfordringene. Rehabilitering og gjenbruk er et brudd med tidligere tiders bruk-og-kast, med industrisamfunnets ideologi om at alle produkter skal ha kortere og kortere levetid.

I nok en tankevekkende del av boken ser Tesfaye på Henry Ford og bilens plass i vårt moderne samfunn. Ford «fant opp» samlebandet og reduserte produksjonstiden fra 12 til 1,5 timer. Håndverkerne ble sagt opp, og erstattet med montører som gjentok en eller noen få monteringer. Erkjennelsen kom raskt: «vi har skabt for mange

dumme jobs, i forhold til mengden af dumme mennesker, der kan besætte dem» Løsningen kom raskt: Lønnsøkning! Ford sa senere at lønnsøkningen var den beste kostnadsreduksjon han noen gang hadde gjort. Konsekvensene for håndverk var enorme. Fords lederstil kom til å dominere lederutvikling og ikke minst forskning og opplæring av mange generasjoners ledere, også i Norden.

Tesfaye avslutter boken med et politisk program for håndverk. Vitensentre for håndverk og voksenopplæring av håndverkere er velkjente tiltak for norske håndverkere. Mye foregår, men er det nok? Tesfaye vil ha en utvikling der faglighet og forstand på verdiene i vår praktisk orienterte verden øker kraftig. Dyktige håndverkere er klare med forslag. Det er ikke for sent. Men ser vi snart en politiker som oppdager verdien av det titusensvis av opplæringsansvarlige og opplæringsledere gjør for lærlinger! Det finnes ikke en politiker som ikke har sagt at alle gode lærere skal bli bedre, men hvor er forstanden på opplæringen i bedriftene! Skal vi ikke dvele litt mer med det vi lykkes med: Norske frisører har i mange år gjennomført systematisk fagopplæring og oppnådd internasjonal anerkjennelse i form av Yrkes-OL-mestere og en rekke andre gode resultater. Det har medvirket til at frisørhåndverket er på topp internasjonalt, og norske kunder er meget godt fornøyd. Det samme er tilfelle for blomsterdekoratørfaget. Også her er utøvernes resultater fremragende. Gullsmedfagene hører også med i denne gruppen. Andelen norskproduserte smykker er meget høy, men det kan snu.

En liten ettertanke: I mitt nærmiljø står et stort skilt foran en tomt. Der tilbys 38 leiligheter og i store bokstaver finnes et megler-navn. I lokalpressen kan vi lese at mange leiligheter er solgt. Skiltet er uten byggmester eller entreprenør. Håndverket og det faglige er borte. Usynlig. Tilfeldig? ■

Harry Bjerkeng, styreleder Nordisk Håndverksforum

BNS løser dine behov på byggeplassen

Hva med en velutstyrt sagcontainer?

BNS
Fremtiden er i boks

Ta kontakt med en av våre kunderådgivere.

bns.no | salg@bns.no | 22 90 92 50

TAKK FOR TILLITEN!

Høyt oppe – på trygg grunn

Med solid erfaring, prioritering av sikkerhet og klart blikk for kundens behov har vi allerede vunnet mye tillit. Ofte blir verdier fine ord på en vegg eller på papiret – og bare det. Vi i Pilar har bestemt oss for at vi skal leve slik. Det forplikter, ikke minst overfor våre kunder, ansatte og samarbeidspartnere. Da er det hyggelig å stadig få tilbakemeldinger som viser at verdiene våre settes pris på.

Vi takker våre kunder og samarbeidspartnere for tilliten. Vi gleder oss til veien videre. Ta kontakt, så finner vi sammen frem til en løsning som er skreddersydd ditt behov.

Pilar er en av regionens ledende stillasentreprenører. Akkurat nå er vi inne i en spennende fase med sterkt vekst og mange nye kunder. Selskapet er en videreføring av Bergen Stillasutleie og BS Utleie Stavanger AS. I 2011 endret vi navn og profil på selskapet. Vi tok med oss alt det gode: Erfaring, tung fagkompetanse og et solid trykk på HMS og sikkerhet. Det virket, og vi har fått en styrket posisjon i markedet.

PILARSTILLAS

PILAR BERGEN STILLAS
Storbotn 114
5106 Øvre Ervik

PILAR STAVANGER STILLAS
Snekkerveien 22
4321 Sandnes

tlf: 55 19 79 79
post@pilar.no
www.pilar.no

Odd Bjørnås er bl.a. utdannet jurist. Han har tidligere vært ansatt i private bedrifter, statlig virksomhet og arbeidsgiverorganisasjonene N.A.F. og NHO.

TEMA:

Egenmeldt sykefravær

Arbeidsuførhet må enten dokumenteres ved legeerklæring eller ved egenmelding for at arbeidstakeren skal ha rett til sykepenger på grunn av sykdom eller skade. Egenmeldingsreglene finnes i folketrygdloven §§ 8-23 til 8-27. For øvrig er det regler om utvidet egenmeldingsrett i avtalen om et inkluderende arbeidsliv (IA- avtalen), som bedriftene kan velge å slutte seg til.

Egenmelding og egenerklæring

«Med egenmelding menes det at arbeidstakeren melder fra til arbeidsgiveren om arbeidsuførhet på grunn av sykdom eller skade uten å legge frem legeerklæring», står det i folketrygdloven § 8-23 første ledd. Egenmelding kan kun benyttes for hele fraværsdager i arbeidsgiverperioden, som er de første 16 kalenderdagene ved sykefravær, og fraværet skal meldes første fraværsdag.

Det fremgår av lovens § 8-23 annet ledd at arbeidstakeren kan gi denne meldingen skriftlig eller muntlig for å få rett til sykepenger. Bedriften bør ha interne regler om bl.a. hvem som skal motta meldingen. Arbeidstakeren bærer risikoen for at meldingen kommer frem til rette vedkommende, selv om den er gitt ved f. eks. bud.

Etter at arbeidstakeren har gjenopptatt arbeidet, kan arbeidsgiveren kreve at vedkommende skriftlig bekrefter en muntlig egenmelding, jf. § 8-26. Dette gjøres vanligvis ved at arbeidstakeren fyller ut et egenerklæringskjema.

Ansettelsestid og avbrudd i arbeidsforholdet

Ifølge lovens § 8-24 første ledd må arbeidstakeren ha arbeidet hos arbeidsgiveren i minst to måneder for å få rett til å benytte egenmelding. For ordens skyld nevnes at arbeidstakeren har rett til sykepenger fra arbeidsgiveren etter fire ukers ansettelse i bedriften hvis det legges frem legeerklæring, jf. § 8-18 første ledd sammenholdt med § 8-7 første ledd.

Ved arbeidsforhold som avbrytes i mer enn to uker, må arbeidstakeren som hovedregel ha vært i arbeid igjen i to måneder før egenmelding kan benyttes, jf. § 8-24 annet ledd. Dette gjelder ikke hvis oppholdet skyldes f. eks. fast turnusordning, ferieavvikling eller avspasering. Det fremgår av § 8-24 tredje ledd at egenmelding likevel kan brukes når vedkommende har vært i arbeid i fire uker etter et avbrudd som skyldes bl.a. bedriftspermittering, militær- eller sivilteneste eller permisjon etter arbeidsmiljøloven § 12-2 (svangerskapspermisjon), § 12-3 (omsorgspermisjon), § 12-4 (fødselspermisjon), § 12-5 (foreldrepermisjon), § 12-9 (barns og barnepassers sykdom) og § 12-10 (omsorg for og pleie av nærstående).

Nærmere om bestemmelsene

Egenmelding kan benyttes for inntil tre kalenderdager om gangen, jf. § 8-24 fjerde ledd. Begrepet kalenderdager innebærer at også arbeidsfrie dager skal regnes med i egenmeldingsperioden. Arbeidsgiveren kan velge å utvide retten til antall egenmeldingsdager innenfor arbeidsgiverperioden, da dette er minimumsbestemmelser, jf. § 1-2. Ved bedrifter med IA- avtale kan arbeidstakeren bruke egenmelding for inntil åtte kalenderdager per fraværstilfelle. Ved nytt sykefravær innen 16 kalenderdager medregnes tidligere

fraværsdager uten legeerklæring. Når arbeidstakeren har brukt tre egenmeldingsdager i løpet av 16 dager, eller åtte dager hvis bedriften har IA- avtale, må vedkommende være arbeidsfør i 16 kalenderdager før egenmelding kan brukes på nytt.

Varer arbeidsuførheten utover de tre kalenderdagene egenmelding er benyttet, kan arbeidsgiveren kreve legeerklæring. Dersom arbeidstakeren ikke legger frem en slik erklæring, bortfaller som hovedregel retten til sykepenger for egenmeldingsperioden, jf. § 8-24 siste ledd. Dette gjelder også for IA- bedrifter når arbeidstakeren har brukt åtte egenmeldingsdager.

Egenmelding som umiddelbart blir etterfulgt av en sykemelding fra lege, skal regnes med som brukte egenmeldingsdager.

Det kan ikke brukes egenmelding umiddelbart etter en sykemelding fra lege. Etter utløpet av en kortvarig sykemelding på f.eks. én uke, må arbeidstakeren gjenoppta arbeidet minst én dag for et nytt fravær etter kort tid kan dokumenteres ved egenmelding i samme arbeidsgiverperiode. En arbeidstaker som derimot har vært sykmeldt i en full arbeidsgiverperiode, kan ikke benytte egenmelding før arbeidet er gjenopptatt og vedkommende har vært arbeidsfør i 16 kalenderdager.

For øvrig kan det nevnes at når det gjelder arbeidstaker som har tiltrådt ny stilling etter bytte av bedrift, skal det etter dette tidspunkt ikke tas hensyn til egenmeldinger som er brukt hos forrige arbeidsgiver.

Tap av retten til å bruke egenmelding

Dersom arbeidstakeren har brukt minst fire egenmeldinger i løpet av de siste 12 måneder, kan arbeidsgiveren bestemme at vedkommende skal tape retten til å få sykepenger på grunnlag av egenmelding, f. § 8-27 første ledd bokstav a. Ved bedrifter med IA- avtale kan dette bestemmes når arbeidstakeren har brukt egenmelding i til sammen 24 kalenderdager i løpet av en slik periode. Arbeidsgiveren kan også frata arbeidstakeren denne retten når han har rimelig grunn til å anta at fraværet ikke skyldes sykdom, jf. lovens § 8-27 første ledd bokstav b. Det samme gjelder i IA- bedrifter.

Ifølge § 8-27 annet ledd skal arbeidstakeren ha anledning til å uttale seg før arbeidsgiveren treffer sin beslutning. Det er vesentlig at arbeidstakeren får et klart varsel om at egenmeldingsretten er fratatt. Denne retten skal vurderes på nytt etter seks måneder.

Arbeidsgiveren kan kreve legeerklæring fra første fraværsdag «dersom det foreligger begrunnet mistanke om at egenmelding nyttes som aksjonsform i en arbeidskonflikt», jf. § 8-27 siste ledd. ■

Norskprodusert aluminiumstillas Til alle formål

Vi leverer etter ditt behov.

 ALUSAFE
STILLAS

Ring 404 04 347 for nærmere informasjon. www.stillasgruppen.com

 STILLAS
GRUPPEN

Håndverkeres erstatningsansvar

Regiondirektør
Pia Kleppe Marken

Foto: CF Wessenberg/KoloniHaven.no

Håndverkertjenesteloven sier at en tjeneste skal utføres fagmessig, og at håndverkeren skal ivareta forbrukerens interesser med tilbørlig omsorg. Han skal veilede og samrå seg med kunden i den utstrekning forholdene tilsier det. I motsatt fall slår loven fast at det foreligger en mangel ved håndverkertjenesten.

Dersom håndverkeren før avtale er inngått eller før arbeidet er påbegynt bør skjønne at tjenesten ikke vil bli til rimelig nytte for kunden, skal han orientere forbrukeren om det. Dette kalles i loven for «plikt til å frarå». Hvis du som håndverker ikke fraråder i en slik situasjon kan du risikere at kunden ikke trenger å betale for det arbeidet du har utført.

En mangelfull tjeneste kan gi kunden rett til prisavslag eller heving av kjøpet og sågar erstatning for andre påløpte utgifter.

De fleste håndverkere har nok møtt på kunder som har bestemte oppfatninger av hva de skal ha gjort, selv om det ikke er helt for-

nuftig. For eksempel kunden som vil legge de flisene han nettopp har kjøpt på salg ute på terrassen selv om de ikke er frostsikre, eller hun som vil ha fikset utebelysningen kjøpt og provisorisk før hagefesten. Er man riktig uheldig kan det å gi etter for kundens ønsker bli en kostbar affære. I verste fall kan kunden kreve heving av tjenesten og økonomisk erstatning for å få gjort den på nytt. Sørg derfor alltid for å dokumentere det hvis du ikke anbefaler den løsningen kunden ønsker, og ikke utfør arbeidet hvis det er fare for at resultatet er vesentlig dårligere enn det forbrukeren etter prisen og forholdene for øvrig skulle kunne forvente. ■

**SÅ MYE ENKLERE OG
BEDRE MED
RIKTIGE MASKINER,
- OG MER GØY!**

“Det er topp å slippe og sløse
bort tid på å lete.
Cramo har alt og litt til.”

Lei maskiner og utstyr fra noen som vet og forstår hva som kreves i et byggeprosjekt, stort som lite.
Finn din nærmeste Cramoavdeling på www.cramo.no

FOR A GREAT DAY AT WORK

C R A M O

A20 TAKSKILT
PRIS 22.900 KR

VARSELLAMPER
PRIS 1.895 KR

MODULBOKS
PRIS 46 KR

TAKSTATIV 2ST
PRIS 1.290 KR

LED-LYSBJELKE
PRIS 10.900 KR

SMARTBOKS
PRIS 200 KR

**SKRUSTIKKE
STATIV**
PRIS 1.350 KR

NYHET!
BESKYTTENDE BELEGG

NÅ FÅR DU SKREDDERSYDD
BELEGG SOM ER BESKYTTENDE
OG I ET HOLDBART MATERIALE TIL
AKKURAT DIN VAREBIL!

**RING OSS GJERNE,
SÅ FORTELLER VI MER!**

MARKEDETS BESTE PRIS!
SKREDDERSYDD HYLLESYSTEM

PRIS 2.898 KR

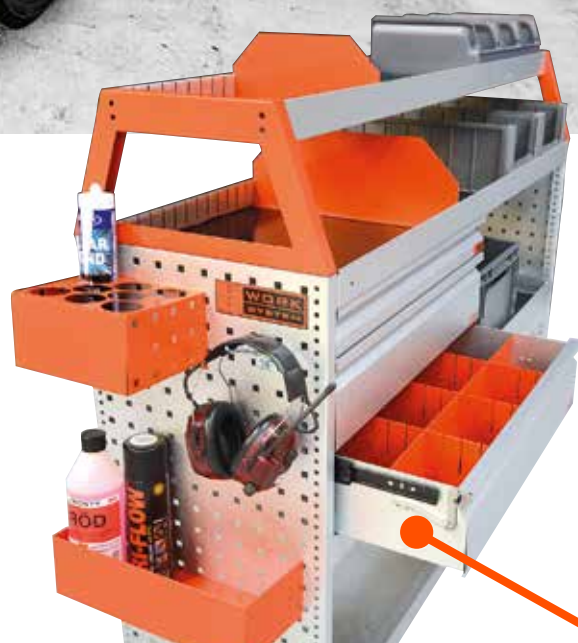
SKUFFESEKSJON
PRIS 5.900 KR

GRATULERER! WORK SYSTEM ÅPNER I NORGE! WEBSHOP | LAGER SALG | VERKSTAD

VELKOMMEN TIL Å BESØKE OSS PÅ STUBBERUDVEIEN 8, 0668 – OSLO

Work System Sweden AB er i sterk vekst og tilrettelegger for at din varebil kan være en god og mobil arbeidsplass. Ta en titt og se hvor rimelig våre bilinnredninger er! Vårt modulbaserte system er av svensk kvalitet og kommer i alle varianter og tilpasses nettopp din varebil. Nå åpner vi portene i Oslo med lagersalg og verksted med full service!

Velkommen inn og se på utvalget i vårt showroom. Her kan du selv se hvorfor du bør velge en bilinnredning fra Work System!
Vi selger også vårt egenproduserte takutstyr. Utfører alle former for installasjon av elektrisitet, alkoholås og komfortprodukter til varebilen. Du kan enkelt kjøpe vår bilinnredning på www.worksystem.no

STANDARDISERT KUFFESEKSJON:
SKINNER MED KULELAGRE OG
INNEBYGD ÅPNINGSSIKRING PÅ SKUFFER

ALT FOR VAREBILEN TIL MARKEDETS BESTE PRIS

GJØR DIN INNREDNING KOMPLETT MED SKILLEVEGGER, MODULBOKS OG GUMMIMATTER. SE VÅR HJEMMESIDE FOR MER INFORMASJON

WWW.WORKSYSTEM.NO

TEL : 47 278 367 | STUBBERUDVEIEN 8, 0668 – OSLO

BILINNREDNING
TAKUTSTYR | EL – OG BELYSNING

Hvordan kan vi være redaktører og journalister i våre egne mediehus?

Sosiale medier er i ferd med å bli betydningsfulle mediekkanaler også for næringslivet. Alle har et behov for å formidle til omgivelsene hva de holder på med. Tidligere har tradisjonelle medier satt dagsorden. Men i dag gir nye kommunikasjonsverktøy langt bedre muligheter for selv å sette agendaen med de saker vi er opptatt av. Uavhengig av hva de tradisjonelle mediene måtte velge å ta for seg i sine kanaler.

AV CECILIE STAUDE

Cecilie Staude er høyskolelektor ved Handelshøyskolen BI, skribent og foredragsholder og brenner for sosiale medier og kommunikasjon. Sammen med statsviter Svein Tore Marthinsen har hun skrevet boka «Sosial kommunikasjon». Cecilie blogger på: <http://ceciliestaude.no/> og <http://sosialkommunikasjon.no/>

Egne medier er de kanalene du og din virksomhet selv kontrollerer. Du kan slippe nyheter på landets ledende nyhetskanal: Twitter. Bloggen kan fungere som din avis der du utdyper tanker og utvider tankehorisonten ved å slippe til gjesteskribenter. Youtube kan være din egen TV-kanal hvor du overfører spennende hendelser direkte, eller lager videoer. Facebook og Instagram kan f.eks. brukes til å dele bilder og gi interessentene noen glimt inn i virksomhetens hverdag.

Betalingsmurer endrer delekulturen?

Tradisjonelle medier er i ferd med å innføre betalingsmur på mange av sine produkter. Det kan endre vår delekultur. For de færreste liker å dele artikler og stoff som andre må betale for hvis de vil se det. Dette gir de av oss som har alt innhold gratis tilgjengelig en åpning for at vårt stoff blir mer interessant og delt av flere enn før. Mange synes sågar at virksomhetens egen kommunikasjon er mer troverdig enn det innholdet som journalister og redaktører tidvis setter på dagsorden. Men for mye selvsjans og glansing av egen fortrefelighet, som mange virksomheter har en overdreven hang til, oppleves sjeldent særlig verdifullt.

Innholdet er og blir uansett en hovednøkkel. Klarer bedriftene å utvikle kompetanse om hvordan innholdet i alt som kommuniserer kan tilpasses de kanalene bedriften bruker, øker sjansen for å treffe bedre med kommunikasjonen. Derfor er det ikke overraskende at "innholdsrådgivere" nå er en stillingstittel som brer om seg. Det er et signal om at flere har forstått at godt innhold, kommunisert i rette kanaler, er avgjørende når man vil sette agendaen selv.

Innhold og presentasjon

Jeg leste en interessant og leseverdig artikkel av Dagbladets Jan Omdal for kort tid siden. Den omhandler hvordan nye delingstjenester spesialiserte seg på innhold du får lyst til å dele i sosiale medier. Godt innhold er første-prioritet. Presentasjonsformen er også viktig. Vi bør tenke som deskene gjør: Lage korte og interessevekkende titler og ingresser, formulert slik at leseren ønsker å klikke videre for å finne ut hva saken faktisk dreier seg om. Det fikk meg til å tenke på betydningen av å være kanalunik: Lage innhold med ulike innfallsvinkler for hver kanal, tilpasset egenart og kultur. Variere bruken av tekst, lyd, bilde og video, og ikke bare pose ut det samme innhold overalt.

Tenk som en redaksjon

Vi bør med andre ord tenke som en redaksjon. Gjennom kanaler som Facebook, Twitter, Instagram, blogg og Youtube har vi våre egne mediehus. Planlegg gjerne litt på forhånd: Hva er det som skjer her neste uke? Hva bør vi formidle, hvor gjør vi det og hvem har ansvaret? God planlegging er lurt!

Trolig er det en god ide å utnytte medarbeidernes ulike kompetanser. Sannsynligvis vil det være ansatte som er komfortable med forskjellige kanaler. En liker Facebook. En annen er en kløpper på Twitter. En tredje liker å skrive lengre bloggtekster. En fjerde tar gode bilder og fungerer utmerket på Instagram osv. Kommunikasjonen må ha en helhet, men i stedet for å isolere all kommunikasjon til en person eller en avdeling, fungerer det ofte bedre hvis forankringen er bredere og ansvaret kan deles på flere.

I stedet for å se på sosiale medier som noe som ligger på siden av virksomheten, så vil flere virksomheter se slike medier som kanaler som er helt naturlige og integrerte deler av virksomhetens kommunikasjon. Egne medier gir oss nå bedre muligheter for å sette agendaen selv. ■

**Har du husket å gi oss din riktige adresse
og riktige firmatilknytning?
Skjema finner du på www.mesterbrev.no**

SKAP TILLIT

VIS DEG SOM EN MESTER

INNRAMMET MESTERBREV - Et eksklusivt produkt som gjør mesterbrevet ditt til et blikkfang og signaliserer kvalitet overfor kundene dine. Str. 310 x 470 mm.

Mesterens navn: _____

Fag: _____

Mesterbrev nr.: _____

Tildelt dato: _____

Navn/firma: _____

Adresse: _____

Postnr./sted: _____

Telefon: _____

Mob.: _____

Jeg bestiller ☐ stk

PRISEN ER EKS. MVA OG PORTO.
VAREN BLIR SENDT I OPPKRAV

Sendes til:

KRAFTEX
Solgaard Skog 150
1599 MOSS

Fagkunnskap gir trygghet

Ny MESTERPRODUKT-BROSJYRE fra Kraftex - På hjemmesiden **www.kraftex.no** kan du se deres nye brosjyre med godkjente mesterprodukter. Brosjyren kan lastes ned som pdf-fil slik at du kan printe ut en papirversjon ved behov. Alle bestillinger og spørsmål om produktene tas direkte med Kraftex.

mesterregisteret.no

Adresseendring

NY ADRESSE:

NAVN: _____

ADRESSE: _____

POSTNR: _____

STED: _____

TELEFON: _____

MESTERNR: _____

EPOST: _____

GAMMEL ADRESSE:

ADRESSE: _____

POSTNR: _____

STED: _____

TELEFON: _____

Adressaten betaler
for sending i Norge

Distribueres av
Posten Norge

Mesterbrev
Svarsending 2241
0091 Oslo

Innovation
that excites

NISSAN WORKING STAR EDITION

PROFFVERKTØY

Nissan Working Star Edition er en serie med proffverktøy for deg som har bilen som en viktig del av arbeidshverdagen. Uansett størrelse på behovet, har vi en bil for deg.

NISSAN NV200 WORKING STAR EDITION

- Klassens største varerom på 4,2 m³.
- 110 hk
- Ryggekamera
- Regnsensor

176 049 kr
145 472 kr eks. mva.

NISSAN NAVARA WORKING STAR EDITION

- 144 hk, 350 Nm, 4x4
- Differensialspærre
- Cruise control
- Stigtrinn

Fra **249 850 kr**
216 606 kr eks. mva.

NISSAN PRIMASTAR WORKING STAR EDITION

- Varerom 5,0-5,9 m³
- 115 hk
- Tåkelys

Fra **274 900 kr**
230 936 kr eks. mva.

Alle Working Star Edition modellene kommer med standardutstyr som ESP, airbag for både fører og passasjer, aircondition, sentrallås, elektriske vinduer og sidespeil og radio/CD med Bluetooth.

Bli bedre kjent med Working Stars-modellene på nissan.no

Prisene gjelder til 30.6.2014. Leveringsomkostninger kan tilkomme. Det tas forbehold om feil eller mangler i annonsen.